

Dostopnost in uporaba antikvarnega knjižnega gradiva v slovenskih splošnih knjižnicah in v UKM

Slovenske splošne knjižnice in Univerzitetna knjižnica Maribor (UKM) so v skladu s predpisano knjižnično zakonodajo dolžne zagotavljati dostopnost do gradiva in informacij najširšemu krogu svojih uporabnikov. Sem sodi tudi antikvarno gradivo, ki ga splošne knjižnice, prav tako kot sorodne kulturne ustanove, hranijo in predstavljajo kot najdragocenejši del knjižnične zbirke. Enotnih smernic oziroma priporočil glede dostopnosti in uporabe antikvarnega gradiva še ni na voljo in tako tudi ni ustaljenih praks oziroma knjižnice omogočajo dostopnost in uporabo do tega gradiva po svojih napisanih ali nenapisanih internih pravilih. Člani IO Sekcije za domoznanstvo in kulturno dediščino smo v letu 2020 pripravili vprašalnik o dostopnosti in uporabi antikvarnega knjižnega gradiva, da bi pridobili uvid v stanje antikvarnih knjig v slovenskih splošnih knjižnicah in v UKM. Rezultati vprašalnika ne prikazujejo stanja v vseh slovenskih splošnih knjižnicah, saj je nanj odgovorilo 44 splošnih knjižnic in UKM, kljub temu pa pridobljeni podatki dajejo dober pregled nad stanjem dostopnosti in uporabe antikvarnega knjižnega gradiva.

Velika večina knjižnic, ki hranijo antikvarno knjižno gradivo (po pridobljenih podatkih 20 slovenskih splošnih knjižnic in UKM) meni, da bi bile smernice oziroma priporočila glede dostopnosti in uporabe antikvarnega knjižnega gradiva in nasploh domoznanskega gradiva potrebne in koristne (tega mnenja so tudi knjižnice, ki nimajo antikvarnega knjižnega gradiva). Dragocenost antikvarnega knjižnega gradiva je poudarjena tudi v predlogih in prav zato tudi izražena želja po enotnih strokovnih smernicah glede dostopnosti in uporabe antikvarnega knjižnega gradiva, pri tem pa tudi vzpostavitev sodelovanja z arhivsko stroko.

Pridobljeni podatki o dostopnosti in uporabi antikvarnega gradiva dokazujejo, da slovenske splošne knjižnice in UKM hranijo dragoceno antikvarno knjižno gradivo, med katerim posebno mesto zaseda domoznansko gradivo. Vse to gradivo pa ni le dragoceno, ampak veliko več, saj predstavlja izjemno bogastvo pisne kulturne dediščine v knjižnicah. Da so ti zakladi tudi dostopni in na voljo uporabnikom, se jim mora posvetiti posebno pozornost, tudi v smeri enotnih smernic.